

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 311.21:658.14

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РІВНЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ЛІСОВИХ ГОСПОДАРСТВ

© 2016 **ВІНЯТИНСЬКА Л. В.**

УДК 311.21:658.14

Винятинська Л. В.

Статистичний аналіз та оцінка рівня платоспроможності лісових господарств

Метою статті є проведення статистичного аналізу платоспроможності лісових господарств за допомогою системи статистичних показників з використанням вибіркового методу (в основу вибірки покладений критерій лісостості регіонів України). Використовуючи фінансову звітність лісових господарств, що формує систему інформаційно-аналітичного забезпечення статистичного аналізу, проаналізовано й оцінено рівень платоспроможності лісових господарств України впродовж 2009–2015 рр. За допомогою розроблених рекомендованих значень узагальнено та систематизовано результати статистичного аналізу платоспроможності лісових господарств в умовах самофінансування та комерційного розрахунку. Використовуючи методiku проведеного статистичного аналізу платоспроможності лісових господарств за відповідною концептуальною схемою, що є актуальною та відповідає потребам сьогодення, розраховано систему статистичних показників, що дає змогу оцінити рівень платоспроможності лісових господарств і виявити причини її низького рівня.

Ключові слова: платоспроможність, лісові господарства, статистичний аналіз, тип ліквідності балансу, система статистичних показників.

Табл.: 7. **Бібл.:** 13.

Винятинська Людмила Василівна – кандидат економічних наук, асистент, кафедра обліку, аудиту і економічного аналізу, Буковинський державний фінансово-економічний університет (вул. Манфреда Штерна, 1, Чернівці, 58000, Україна)

E-mail: viniatinska@yahoo.com

УДК 311.21:658.14

UDC 311.21:658.14

Винятинская Л. В. Статистический анализ и оценка уровня платежеспособности лесных хозяйств

Целью статьи является проведение статистического анализа платежеспособности лесных хозяйств с помощью системы статистических показателей с использованием выборочного метода (в основу выборки положен критерий лесистости регионов Украины). Используя финансовую отчетность лесных хозяйств, формирующую систему информационно-аналитического обеспечения статистического анализа, проанализирован и оценен уровень платежеспособности лесных хозяйств Украины на протяжении 2009–2015 гг. С помощью разработанных рекомендуемых значений обобщены и систематизированы результаты статистического анализа платежеспособности лесных хозяйств в условиях самофинансирования и коммерческого расчета. Используя методiku проведенного статистического анализа платежеспособности лесных хозяйств по соответствующей концептуальной схеме, которая является актуальной и соответствует сегодняшним потребностям, рассчитана система статистических показателей, позволяющая оценить уровень платежеспособности лесных хозяйств и выявить причины ее низкого уровня.

Ключевые слова: платежеспособность, лесные хозяйства, статистический анализ, тип ликвидности баланса, система статистических показателей.

Табл.: 7. **Библ.:** 13.

Винятинская Людмила Васильевна – кандидат экономических наук, ассистент, кафедра учета, аудита и экономического анализа, Буковинский государственный финансово-экономический университет (ул. Манфреда Штерна, 1, Черновцы, 58000, Украина)

E-mail: viniatinska@yahoo.com

Vyniatynska L. V. The Statistical Analysis and Assessment of the Solvency of Forest Enterprises

The aim of the article is to conduct a statistical analysis of the solvency of forest enterprises through a system of statistical indicators using the sampling method (the sampling is based on the criteria of forest cover percent of regions of Ukraine). Using financial statements of forest enterprises that form a system of information and analytical support for the statistical analysis of the level of solvency of forestry in Ukraine for 2009–2015 has been analyzed and evaluated. With the help of the developed recommended values the results of the statistical analysis of the forest enterprises' solvency under conditions of self-financing and commercial consideration have been summarized and systematized. Using the methodology of the statistical analysis of the forest enterprises' solvency conducted on the corresponding conceptual framework, which is relevant and meets the current needs, a system of statistical indicators enabling to assess the level of solvency of forest enterprises and identify the reasons of its low level has been calculated.

Keywords: solvency, forest enterprises, statistical analysis, type of the balance liquidity, system of statistical indicators.

Tabl.: 7. **Bibl.:** 13.

Vyniatynska Liudmila V. – Candidate of Sciences (Economics), Assistant, Department of Accounting, Auditing and Economic Analysis, Bukovina State Finance and Economics University (1 Manfreda Shterna Str., Chernivtsi, 58000, Ukraine)

E-mail: viniatinska@yahoo.com

Вступ. Неефективне ведення бізнесу державними лісовими господарствами, насамперед неефективна фінан-

сепечити безперерйне відновлення лісових ресурсів, що тягне за собою простой виробничого процесу з усіма мож-

ливими негативними наслідками. Крім того, підривають довіру до підприємств з боку комерційних банків, потенційних споживачів та інших контрагентів, що значно знижує можливість залучення додаткових ресурсів і виходу з кризової ситуації. Таким чином, низький рівень платоспроможності на фоні збиткової фінансово-господарської діяльності та недостатньої фінансової стійкості становить реальну загрозу існуванню державного лісового господарства.

Динамічність розвитку інноваційних процесів у світі приводить до постійних змін середовища роботи лісгосподарських підприємств, тому їх діяльність безперервно змінюється. Протягом певного часу – місяць за місяцем, рік за роком – змінюються обсяг насаджень, вік деревини, обсяг бюджетного фінансування, рівень інфляції, показники розвитку лісового господарства тощо. Аналіз платоспроможності лісових господарств – одне з важливих завдань статистики, а інформаційною базою слугують динамічні (часові, хронологічні) ряди, які формуються на основі фінансової звітності лісового господарства [11].

В умовах ринкової економіки загальна оцінка рівня платоспроможності підприємства базується на комплексній системі взаємопов'язаних і взаємозалежних показників, що характеризують структуру джерел формування капіталу, їх розміщення, рівновагу між активами та джерелами формування, ефективність та інтенсивність використання капіталу, кредитоспроможність тощо. Проводячи всебічний статистичний комплексний аналіз вищезазначених показників, необхідно виявити групу резервів, що мають підприємства конкретної галузі, для покращення фінансового стану суб'єктів господарювання країни.

Питання методологічного обґрунтування понять «платоспроможності», «методики статичного аналізу» розглядалися у працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців і практиків, зокрема А. Чечевиченої, Е. Нікбахта, А. Гропеллі, М. Ковбасюка, О. Кислиці, І. Мячника, В. Ковальова, А. Шермета, І. Бланка, Г. Савицької, П. Лайка, В. Іваненко, А. Поддєрьогіна, Л. Лахтіонової, Е. Брігхема, В. Суторміної, В. Федосова, В. Андрущенко та ін.

Вибіркове спостереження за рівнем платоспроможності лісових господарств проведено із використанням і додержанням наукових принципів організації та проведення збору статистичної інформації. Зазначено, що загальна кількість лісових господарств становить 231 підприємство [2; 6; 7]. Для дослідження їх рівня платоспроможності та забезпечення репрезентативності вибірки виберемо неупереджено й об'єктивно 20 лісових господарств державної форми власності, фінансово-господарська діяльність

яких буде проаналізована згідно з етапами статистичного аналізу платоспроможності лісових господарств за декілька років, щоб виявити чіткі тенденції та закономірності їх розвитку.

Враховуючи дані з картограми лісистості території України [3; 7], у механічну малу вибірку потрапили лісові господарства з тих територіальних областей, у яких лісистість території перевищує 15,0 % і до 60,0 % включно, а саме з 11 територіальних регіонів України: Закарпатська обл. (51,4 %), Івано-Франківська обл. (41,0 %), Рівненська (36,4 %), Житомирська обл. (33,6 %), Волинська обл. (31,0 %), Чернівецька обл. (29,2 %), Львівська обл. (28,5 %), Київська обл. (22,2%), Чернігівська обл. (20,9), Сумська обл. (17,8), Черкаська обл. (15,1 %).

Проведемо вторинне групування, виділивши три групи, визначимо величину інтервалу ($h = \frac{X_{\max} - X_{\min}}{n}$ = $\frac{24412,67 - 123,1}{3}$ = 8958,3 тис. грн), сформуємо їх і на-

ведемо згрупований матеріал в аналітичній табл. 1.

З табл. 1 можемо побачити, що у середньому найбільше тих лісових господарств, розмір майна яких сягає від 123,1 тис. грн до 9081,4 тис. грн, а найменше – від 18039,7 тис. грн до 26998,0 тис. грн. Аналізуючи динаміку майна підприємств, варто зазначити, що з 2007 по 2013 роки кількість підприємств, що входять до першої групи (123,1 – 9081,4), зменшується, а в другій (9081,4 – 18039,7) та третій (18039,7 – 26998,0) – зростає, хоч і невисокими темпами.

Аналізуючи середній рівень досліджуваних рядів динаміки майна лісових господарств, можемо сказати, що, наприклад, середній рівень майна на:

ДП «Берегометський ЛМГ» – 24412,67 тис. грн із середнім зростанням на 2084,0 тис. грн, або на 10,9 %;

ДП «Путильський лісгосп» – 22403,50 тис. грн із середнім зростанням на 2938,0 тис. грн, або на 22,8 %;

ДП «Сторожинецький лісгосп» – 19526,92 тис. грн із середнім зростанням на 1417,8 тис. грн, або на 8,2 %;

ДП «Шепетівський ДСЛ АПК» – 12164,67 тис. грн із середнім зменшенням на 955,3 тис. грн, або на 7,9 %;

ДП «Вінницький лісгосп» – 10745,67 тис. грн із середнім зростанням на 666,0 тис. грн, або на 6,5 %.

Аналізуючи майно лісових господарств, варто врахувати і розмір чистого прибутку (збитку), що вони отримали внаслідок ведення фінансово-господарської діяльності. Проведемо вторинне групування. Слід враховувати, що аналізовані підприємства отримували як прибутки, так і збитки, тому насамперед їх необхідно групувати на при-

Таблиця 1

Розподіл лісових господарств за рівнем валюти балансу за 2010–2015 рр., тис. грн

Групи	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	У середньому
123,1 – 9081,4	16	14	13	12	11	10	11	13
9081,4 – 18039,7	4	3	5	6	6	7	6	4
18039,7 – 26998	0	3	2	2	3	3	3	3
Разом	20	20	20	20	20	20	20	20

Джерело: сформовано автором

буткові та збиткові. У той же час прибуткові підприємства поділимо на три групи за досліджуваний період, визначивши величину інтервалу ($h = \frac{x_{\max} - x_{\min}}{n} = \frac{65819 - 0}{3} = \frac{65819 - 0}{3} = 21939,7$ тис. грн), сформуємо їх і наведемо згрупований матеріал в аналітичній табл. 2.

З табл. 2 слід зазначити, що більшість із аналізованих державних підприємств є прибутковими (їх кількість коливається, 18–19 літгоспів), збиткових – 1–2 підприємства (ДП «Шепетівський ДСЛ АПК» – збитковий з 2008 по 2013 роки; а ДП «Красноільський ДОК» – з 2009–2011 роки). Аналізуючи прибуткові держлітгоспи, зазначимо, що майже всі входять до першої групи – від 0 до

Таблиця 2

Розподіл лісових господарств за результатами фінансово-господарської діяльності за 2010–2015 рр.

Групи	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	У середньому
1. Прибуткові підприємства В тому числі, тис. грн:	19	18	18	18	18	19	18
0 – 21939,7	19	18	18	18	17	18	17
21939,7 – 43879,4	0	0	0	0	0	0	1
43879,4 – 65819,1	0	0	0	0	1	1	0
2. Збиткові підприємства	1	2	2	2	2	1	2
Разом	20	20	20	20	20	20	20

Джерело: сформовано автором

21939,7 тис. грн, також виділилося одне підприємство, що у 2011 та 2012 роках мало чисті прибутки від 43879,4 до 65819,1 тис. грн – ДП «Берегометський ЛМГ».

Проведемо вторинне групування активів за ступенем ліквідності, а також аналізовані лісові господарства поділимо на три групи, обчислимо величину інтервалу: $h = \frac{20889 - 0}{3} = 6966,3$ тис. грн. Визначивши величину інтер-

валів, сформуємо групи: I група – від 0 до 6966,3 тис. грн; II група – від 6966,3 до 13932,6 тис. грн; III група – від 13932,6 до 20899,0 тис. грн. Проведемо групування і наведемо згрупований матеріал в аналітичній табл. 3.

Таким чином, проаналізувавши розміри згрупованих активів за ступенем ліквідності лісових господарств з 2007 по 2013 рр., можна дійти таких висновків:

Таблиця 3

Розподіл лісових господарств за розміром згрупованих активів за ступенем ліквідності станом на 1 січня 2009–2015 рр.

	2009 рік			2010 рік			2011 рік			2012 рік			2013 рік			2014 рік			2015 рік		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
A1	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0
A2	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0
A3	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0	20	0	0
A4	16	4	0	15	2	3	15	2	3	16	1	4	17	0	3	16	1	3	15	2	3

Джерело: сформовано автором

- найбільш ліквідні активи всіх досліджуваних лісових господарств містяться в I групі – від 0 до 6966,3 тис. грн, і ця тенденція зберігається впродовж усього періоду;
- швидко реалізовані активи лісових господарств упродовж усього досліджуваного періоду містяться в I групі – від 0 до 6966,3 тис. грн;
- повільно реалізовані активи досліджуваних лісових господарств містяться в I групі – від 0 до 6966,3 тис. грн, і ця тенденція зберігається;
- важко реалізовані активи – необоротні активи знаходяться в I групі – від 0 до 6966,3 тис. грн від 15 до 17 підприємств; у II групі – 2–4 підприємства і в III групі – від 0 до 3 держлітгоспів.

Проведемо вторинне групування пасивів за терміновістю зобов'язань лісових господарств, аналізовані

підприємства поділимо на три групи, обчислимо величину інтервалу ($h = \frac{x_{\max} - x_{\min}}{n} = \frac{15009 - 0}{3} = 5003,0$ тис. грн). Визначивши величину інтервалів, сформуємо групи: I група – від 0 до 5003,0 тис. грн; II група – від 5003,0 до 10006,0 тис. грн; III група – від 10006,0 до 15009,0 тис. грн. Проведемо групування і наведемо згрупований матеріал в аналітичній табл. 4.

Аналізуючи розміри згрупованих пасивів за терміновістю зобов'язань лісових господарств з 2007 по 2013 рр., можна дійти таких висновків:

- найбільш термінові пасиви лісових господарств в I групі – від 0 до 5003,0 тис. грн містяться 16 підприємств (окрім 2010 року, де було 17, у 2011 році – 14 літгоспів), а в II групі – від 5003,0 до 10006,0 тис. грн – 4 підприємства (окрім

Таблиця 4

Розподіл лісових господарств за розміром згрупованих пасивів за терміновістю зобов'язань станом на 1 січня 2009–2015 рр.

	2009 рік			2010 рік			2011 рік			2012 рік			2013 рік			2014 рік			2015 рік		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
П1	16	4	0	16	4	0	16	4	0	17	3	0	14	6	0	16	4	0	16	4	0
П2	20	0	0	20	0	0	19	1	0	19	1	0	19	0	1	20	0	0	20	0	0
П3	20	0	0	17	2	1	18	1	1	19	1	0	18	2	0	19	1	0	18	2	0
П4	18	2	0	16	4	0	16	3	1	16	4	0	14	3	3	13	4	3	12	5	3

Джерело: сформовано автором

2010 року, де було 3, та у 2011 році – 14 лісгоспів). Ця тенденція зберігається впродовж усього досліджуваного періоду;

- короткострокові зобов'язання лісових господарств містяться в I групі – від 0 до 5003,0 тис. грн, окрім 2009 та 2010 рр., де розподіл відбувся між I та II групами (відповідно 19 та 1 підприємство), а в 2011 році – між I та III групами (відповідно 19 та 1 підприємство);
- довгострокові зобов'язання більшості досліджуваних підприємств містяться в I групі – від 0 до 5003,0 тис. грн – від 18 до 20 лісгоспів;
- постійні зобов'язання – власний капітал знаходяться в I групі – від 0 до 5003,0 тис. грн від 12

до 18 підприємств, в II групі – 2–5 підприємств і в III групі – від 0 до 3 держлісгоспів. Аналізуючи динаміку, можемо побачити загальні тенденції до зростання розмірів постійних зобов'язань впродовж аналізованого періоду, про що свідчать зміни в розподілі.

На основі даних таблиці проведемо вторинне групування за альтернативною ознакою для визначення типу ліквідності (абсолютно ліквідний, допустима ліквідність балансу, порушена ліквідність, кризова ліквідність балансу) балансів досліджуваних лісових господарств упродовж 2009–2015 рр. Результати наведемо в табл. 5.

Отже, лісова галузь України має зберегти пріоритети свого розвитку: збереження та розширене відтворення

Таблиця 5

Тип ліквідності балансу лісових господарств

Тип	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік
Абсолютна	2	1	1	0	1	0	0
Допустима	11	9	10	12	10	10	14
Порушена	7	5	3	2	3	8	4
Кризова	0	5	6	6	6	2	2
Разом	20	20	20	20	20	20	20

Джерело: сформовано автором

лісів, раціональне невиснажливе лісокористування, збереження наукової школи українського лісництва, розвиток і впровадження новітніх технологій лісозаготівель і лісопереробки, розширення заповідних і рекреаційних територій. Лісові господарства виступають головним державним представником лісової галузі, є її основою і повинні виконувати свої функції у майбутньому [13]. У той же час фінансування лісових господарств із державного бюджету не вистачає у повному обсязі на виконання цих функцій, і тому лісовим господарствам в умовах ринку необхідно переходити до самофінансування, забезпечення себе достатнім обсягом коштів для функціонування в конкурентному середовищі та ведення ефективної діяльності.

Розвиток лісових господарств динамічний, що виявляється сталою зміною рівнів динамічного ряду. Поряд із динамічністю їм притаманна інерційність: зберігається механізм формування явищ і характер розвитку (темпи, напрям, коливання) [12]. При значній інерційності процесу й незмінності комплексу умов його розвитку правомірно

очікувати в майбутньому ті властивості й характер розвитку, які були виявлені в минулому. Діалектична єдність мінливості та сталості, динамічності й інерційності формує характер динаміки рівня платоспроможності лісових господарств, уможливаючи статистичне прогнозування. Передумовою статистичного аналізу платоспроможності лісових господарств (динамічного ряду) є порівнянність статистичних даних, які його формують, а це можливо лише при використанні даних, що формуються згідно з Національними стандартами бухгалтерського обліку [9].

Статистичний аналіз рівня платоспроможності лісових господарств за допомогою системи статистичних показників складається з абсолютних і відносних показників [1; 4]. Система показників характеризує умови, процес і результати статистичної оцінки рівня платоспроможності лісових господарств. Одна з вимог, яка пред'являється до показників функціонування, – достатня компактність, охоплення всіх сторін економічної, соціальної та демографічної діяльності, зв'язків і взаємозв'язків всіх елементів і вуз-

лів системи. Система відносних показників платоспроможності лісових господарств відображає реальну, адекватну і точну структуру відображення всебічної характеристики основної частини проблемних зон платоспроможності лісових господарств, будується з урахуванням можливостей отримання статистичних даних.

Запропонована система статистичних показників, їх послідовність, методика обчислення та рекомендовані значення дозволяють у повному обсязі сформулювати й оцінити рівень платоспроможності лісових господарств в умовах ринку [5; 8; 10]. Слід зазначити, що науково розроблені, систематизовані, обґрунтовані та подані рівні платоспроможності розкривають можливі ситуації, що мають місце у фінансово-господарській діяльності лісових господарств. Необхідність їх використання полягає в тому, що підприємства, особливо державної форми власності, при комплексній оцінці рівня платоспроможності

можуть розробити ефективні управлінські рішення або використати та пристосувати розробки державного апарату управління.

Проведення комплексного статистичного аналізу платоспроможності лісових господарств за сформованою у роботі системою показників сприяє всебічній характеристиці фінансового стану підприємств, оцінці рівня платоспроможності та можливих сценаріїв їх розвитку в умовах нестабільного ринкового середовища.

В табл. 6 оцінено рівень платоспроможності лісових господарств, враховуючи середні значення системи показників платоспроможності лісових господарств упродовж 2009–2015 рр. Підґрунтям для їх обчислення слугувала фінансова звітність, а саме: форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» зазначених лісових господарств [11].

Таблиця 6

Середнє значення показників платоспроможності лісових господарств упродовж 2009–2015 рр.

Підприємства	Тип ліквідності балансу	Коефіцієнт платоспроможності	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Коефіцієнт покриття	Коефіцієнт фінансування	Коефіцієнт стійкості фінансування	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт структури фінансування необоротних активів	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Індекс ліквідності, днів	Загальний показник платоспроможності
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ДП «Чернівецьке лісове господарство»	Допустимий	0,010	0,000	0,860	1,291	0,603	0,411	0,195	0,299	1191,2	0,552
ДП «Сторожинецьке лісове господарство»	Порушений	0,008	0,205	0,504	1,254	0,610	0,405	0,205	0,199	1256,7	0,171
ДП «Новоселецьке ДСЛ АПК»	Допустимий	0,428	0,742	2,645	0,251	0,796	0,000	0,000	0,000	13,6	3,927
ДП «Бучацьке лісове господарство»	Допустимий	0,000	0,112	0,571	1,602	0,409	0,294	0,024	0,104	504,5	0,291
ДП «Чернігівське лісове господарство»	Допустимий	0,613	1,107	2,095	0,251	0,784	0,428	0,032	0,378	70,8	1,866
ДП «Шепетівське ДСЛ АПК»	Порушений	0,005	0,191	0,619	6,135	0,225	0,141	0,273	0,168	1794,9	0,333
ДП «Берегометське лісомисливське господарство»	Порушений	0,012	0,199	0,524	1,281	0,682	0,403	0,297	0,179	1194,1	0,102
ДП «Путильське лісове господарство»	Порушений	0,092	0,365	0,921	1,264	0,792	0,442	0,436	0,135	1001,1	0,084
ДП «Великобереське лісове господарство»	Критичний	0,003	0,420	0,904	4,479	0,509	0,210	0,498	0,378	1007,6	0,394
ДП «Надвірнянське лісове господарство»	Допустимий	0,083	0,347	0,642	1,552	0,713	0,400	0,409	0,226	899,3	0,102
ДП «Ізяславське лісове господарство»	Допустимий	0,007	0,294	1,017	0,423	0,701	0,292	0,000	0,293	890,0	0,812
ДП «Красноільське ДОК»	Допустимий	0,013	0,156	0,535	2,025	0,623	0,440	0,000	0,000	1483,9	0,252

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ДП «Дубровецьке лісове господарство»	Допустимий	0,032	0,639	1,580	0,339	0,704	0,000	0,000	0,000	860,6	1,580
ДП «Карпатське лісове господарство»	Допустимий	0,013	0,462	1,285	0,798	0,702	0,313	0,000	0,416	725,3	0,926
ДП «Вижницьке ДСПГ АПК»	Критичний	0,000	0,254	0,563	5,767	0,141	0,000	0,000	0,236	285,5	0,267
ДП «Сарненське лісове господарство»	Допустимий	0,055	0,288	1,134	1,018	0,553	0,381	0,151	0,193	295,7	0,788
ДП «Вінницьке лісове господарство»	Допустимий	0,043	0,341	0,857	1,536	0,449	0,293	0,116	0,255	1709,9	0,478
ДП «Олевське лісове господарство»	Допустимий	0,005	0,126	0,610	1,527	0,388	0,000	0,000	0,000	428,0	0,259
ДП «Коломийське лісове господарство»	Допустимий	0,015	0,345	0,938	1,270	0,561	0,333	0,223	0,349	632,1	0,836
ДП «Золотоніське лісове господарство»	Допустимий	0,006	0,234	0,759	1,982	0,484	0,271	0,259	0,000	515,1	0,528

Джерело: сформовано автором

В табл. 6 наведено середні значення статистичних показників платоспроможності лісових господарств, що дозволяють узагальнити результати фінансово-господарської діяльності підприємств в умовах невизначеності ринкового середовища. Слід зазначити, що для визначення рівня платоспроможності лісових господарств необхідно комплексно оцінити зазначені показники з рекомендованими значеннями – це дасть змогу повністю та різносторонньо оцінити рівень платоспроможності. Оцінимо рівень платоспроможності лісових господарств за допомогою системи статистичних показників загальних показників платоспроможності, враховуючи розроблені рекомендовані нормативні значення цих показників і критерії їх поділу.

Проведемо узагальнення по запропонованій системі статистичних показників платоспроможності, їх рекомендованих значеннях, враховуючи тип ліквідності балансу та виокремивши кардинально відмінні види рівнів платоспроможності лісових господарств в умовах конкурентоспроможного середовища впродовж досліджуваного періоду. Спираючись на середні значення, результати наведено в табл. 7.

Таблиця 7

Рівні платоспроможності лісових господарств упродовж 2009–2015 рр.

Рівні платоспроможності	Критичний рівень	Низький рівень	Допустимий рівень	Середній рівень	Високий рівень
Кількість підприємств	4	11	2	1	2

З табл. 7 видно, що досить незначна кількість підприємств має належний рівень платоспроможності. Лише 15,0 % досліджуваних лісових господарств мають середній або високий рівень платоспроможності, 10,0 % – допустимий рівень платоспроможності, а 75,0 % – низький і критичний рівень платоспроможності, тобто вони не можуть погасити свої боргові зобов'язання більше одного року. Лише

четверта частина досліджуваних лісових господарств може забезпечити себе необхідними активами для покриття своїх боргів у найближчий термін – до одного року.

Звичайно, за підсумками статистичного аналізу критичний і низький рівень платоспроможності лісових господарств є суттєвою проблемою для лісопромислового комплексу України. У той же час суттєвий вплив на нього здійснюють фінансування з державного бюджету за виконані роботи, а саме перерозподілення коштів між лісокористувачами [12]. В реальній дійсності сучасні умови господарювання є надзвичайно важкими для усіх державних лісових господарств, оскільки вони повинні не лише ефективно працювати, але і виконувати завдання, покладені державною згідно з нормативними актами.

В цілому варто сказати, що досліджувані загальні показники та їх динаміка свідчать, що на досліджуваних підприємствах немає достатньої суми грошових коштів для погашення як короткострокових, так і довгострокових зобов'язань не тільки впродовж року, а і більше.

Підсумувавши результати аналізу часткових показників платоспроможності та оцінки їх рівня, слід зазначити, що вони впродовж аналізованого періоду знаходяться в межах критичного рівня, і ця тенденція підтверджується розрахунками.

Висновок. В умовах інноваційного перетворення економіки головним завданням державних підприємств є виконання принципу самофінансування, тобто забезпечення себе коштами для можливого подальшого функціонування і розвитку. Слід зазначити і той факт, що досліджувані лісові господарства, як показала реальна дійсність, не в змозі дотримуватися цього принципу. Підприємствам суттєво не вистачає коштів для погашення боргів. Водночас, враховуючи специфіку ведення господарства, а також часткове фінансування з боку держави (яке фактично не здійснюється і становить лише 20,0 %), підприємства функціонують, займаються виробничо-фінансовою та лісовиробничою діяльністю, обслуговують державні об'єкти та втілюють у дію державні програми за власні кошти.

Здійснено комплексний статистичний аналіз платоспроможності лісових господарств згідно із запропонованим підходом та використанням статистичних методів. Проведено багатовимірне групування лісових господарств за групами активів і пасивів, враховуючи їх рівномірність і співвідношення, а також тип ліквідності балансу підприємств. Обчислено інформативні блоки показників платоспроможності, досліджено їх динаміку та тенденції розвитку за допомогою моделі тренду. Слід зазначити, що недостатнє державне фінансування є головним чинником, що впливає на рівень платоспроможності лісових господарств, оскільки підприємства витрачають кошти на виконання державних робіт, а на погашення термінових зобов'язань коштів не вистачає.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головач А. В. Статистичне забезпечення управління економікою: прикладна статистика з використанням аналітичних можливостей програмного середовища Microsoft Excel / А. В. Головач, В. Б. Захожай, І. Г. Манцуров, Н. А. Головач. – К. : КНЕУ, 2006. – 322 с.
2. Державне агентство лісових ресурсів України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/>
3. Державний комітет статистики України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Замула Х. Роль лісового господарства в адаптації до наслідків зміни клімату / Х. Замула // Економіст. – 2011. – № 10. – С. 17–19.
5. Кулик А. В. Проблеми організації та методики аналізу ліквідності і платоспроможності підприємств / А. В. Кулик // Збірник наукових праць МННЦ ІТІС. – 2009. – Вип. 14. – С. 300–332.
6. Лісове господарство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lesovod.org.ua/node/22363>
7. Лісовий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
8. Макаrchук І. Основні показники оцінки платоспроможності та ліквідності підприємств і методика їх визначення / І. Макаrchук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 7. – С. 36–41.
9. Моторин Р. М. Облік операцій з нефінансовими активами сектора державного управління в національних рахунках України згідно з міжнародними стандартами / Р. М. Моторин, Т. М. Моторина // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. – № 5–6. – С. 127–133.
10. Печуляк В. Зарубіжний досвід організації державного управління лісовим господарством і перспективи його використання в Україні / В. Печуляк // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 12. – С. 55–59.
11. Потапова М. Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення статистичного аналізу платоспроможності лісових господарств в умовах нестабільного ринкового середовища / М. Ю. Потапова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/issue-2-2014>
12. Рижаківа Г. М. Визначення впливу факторів на показник обсягу реалізації продукції (робіт, послуг) малих підприємств у сільському, лісовому господарстві та мисливстві України / Г. М. Рижаківа // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 7–8. – С. 108–112.
13. Шершун М. Реформування у галузі лісового господарства в контексті проведення економічних реформ в Україні / М. Шершун // Економіст. – 2011. – № 10. – С. 9–11.

REFERENCES

- Holovach, A. V. et al. <i>Statystychnе zabezpechennia upravlinnia ekonomikoiu: prykladna statystyka z vykorystanniam analitychnykh mozhlyvostei prohramnoho seredovyscha Microsoft Excel</i> [Statistical economic governance: applied statistics using the analytical capabilities of the software environment Microsoft Excel]. Kyiv: KNEU, 2006.
- Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy : ofitsiyni sait. <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/>
- Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy : ofitsiyni sait. <http://www.zakon.rada.gov.ua>
- Zamula, Kh. "Rol lisovoho hospodarstva v adaptatsii do naslidkiv zminy klimatu" [The role of forest management in adapting to climate change]. <i>Ekonomist</i> no. 10 (2011): 17-19.
- Kulyk, A.V. "Problemy orhanizatsii ta metodyky analizu likvidnosti i platospromozhnosti pidpriemstv" [Problems and methods of analysis of liquidity and solvency of enterprises]. <i>Zbirnyk naukovykh prats MNNTs ITIS</i>, no. 14 (2009): 300-332.
- "Lisove hospodarstvo Ukrainy" [Forestry Ukraine]. <http://www.lesovod.org.ua/node/22363>
- "Lisovyi kodeks Ukrainy" [Forest Code of Ukraine]. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
- Makarchuk, I. "Osnovni pokaznyky otsinky platospromozhnosti ta likvidnosti pidpriemstv i metodyka yikh vyznachennia" [Key indicators assess the solvency and liquidity of enterprises and methods of their determination]. <i>Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini</i>, no. 7 (2008): 36-41.
- Motoryn, R. M., and Motoryna, T. M. "Oblik operatsii z nefinansovymy aktyvamy sektora derzhavnoho upravlinnia v natsionalnykh rakhunkakh Ukrainy zhidno z mizhnarodnymy standartamy" [Accounting for non-financial assets of the general government in national accounts of Ukraine in accordance with international standards]. <i>Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo</i>, no. 5-6 (2015): 127-133.
- Pechuliak, V. "Zarubizhnyi dosvid orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia lisovym hospodarstvom i perspektyvy yoho vykorystannia v Ukraini" [Foreign experience of state forest management and the prospects for its use in Ukraine]. <i>Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo</i>, no. 12 (2010): 55-59.
- Potapova, M. Yu. "Informatsiino-analitchne zabezpechennia statystychnoho analizu platospromozhnosti lisovykh hospodarstv v umovakh nestabilnoho rynkovoho seredovyscha" [Information and analytical support for the statistical analysis of the solvency of forest management in an uncertain market environment]. <http://global-national.in.ua/issue-2-2014>
- Ryzhakova, H. M. "Vyznachennia vplyvu faktoriv na pokaznyk obsiahu realizatsii produktsii (robit, posluh) malykh pidpriemstv u silskomu, lisovomu hospodarstvi ta myslivstvi Ukrainy" [Determining the impact of factors on the rate of sales of goods (works, services) of small enterprises in agriculture, forestry and hunting Ukraine]. <i>Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini</i>, no. 7-8 (2010): 108-112.
- Sherhun, M. "Reformuvannia u haluzi lisovoho hospodarstva v konteksti provedennia ekonomichnykh reform v Ukraini" [The reform of the forestry sector in the context of economic reforms in Ukraine]. <i>Ekonomist</i>, no. 10 (2011): 9-11.